

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref

Dato

15/2556-

22.12.2016

Statsbudsjettet 2017 - Tildelingsbrev under kap. 1410 Miljøforskning og miljøovervåking, fra Klima- og miljødepartementet til Norges forskningsråd -

Innholdsfortegnelse

Kap. 1	Innledning	1
Kap. 2	Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Norges forskningsråd ..	2
Kap 2.1	Sektorpolitiske prioriteringer for Klima- og miljødepartementet	2
Kap. 2.2	Styringsinformasjon	2
Kap. 3	Budsjetttildelinger og fullmakter for 2017.....	2
Kap. 4	Oppdrag fra departementet	7
Kap. 5	Krav til rapportering	8
Kap. 6	Planlagte styringsmøter.....	8

Kap. 1 Innledning

Vi viser til Prop. 1S (2016-2017) og vedtatt budsjett 2017 som Stortinget behandlet og vedtok 14.12.2016.

Klima- og miljødepartementet (KLD) stiller 457,728 mill. kroner til rådighet for Norges Forskningsråd for 2017.

Vi viser i tillegg til tildelingsbrevet som Kunnskapsdepartementet (KD) sender som etatsstyrende departement.

Kap. 2 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Norges forskningsråd

Vi viser til Kunnskapsdepartementets (KDs) brev til Forskningsrådet som omtaler regjeringens overordnede forskningspolitiske mål og prioriteringer, samt målene som regjeringen har fastsatt for Forskningsrådet (jf. kap 2 og kap 3 i KDs tildelingsbrev). Det er særlig målet om å møte store samfunnsutfordringer som er relevant for KLD.

Kap 2.1 Sektorpolitiske prioriteringer for Klima- og miljødepartementet

De nasjonale miljømålene legger rammer for Norges kunnskapsbehov knyttet til miljø og klima. De framgår av Prop. 1 S (2016-2017). I tillegg gir Regjeringserklæringen og dokumentet "*Klima- og miljødepartementets prioriterte forskningsbehov (2016-2021)*" viktige føringer og spesifiseringer for kunnskapsbehov på miljøområdet. Det er viktig at kunnskap om klima og miljø ivaretas i forskning og annen kunnskapsproduksjon som skjer med finansiering fra sektorer og næringer, og det er behov for integrering og tverrfaglig tilnærming.

Forskningsinnsatsen skal bygge opp under prioriterte innsatsområder i klima- og miljøpolitikken, herunder målet om at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050. Dette setter store krav til utslippsreduksjoner og omstilling i det norske samfunnet, og spesielt i ikke-kvotepiktig sektor.

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (2015-2024) gir viktige overordnede føringer. Det overordnede målet om å løse store samfunnsutfordringer er særlig sentralt for KLD. Flere av de langsiktige prioriteringene i planen er viktige for KLDs arbeid, herunder "Hav" og "Klima, miljø og miljøvennlig energi".

KLD er opptatt av at Forskningsrådet bidrar til:

- At klima og miljørelaterte problemstillinger er godt integrert i forskningen innenfor alle relevante sektorer.
- At forskningen på tvers av sektorer integreres slik at det utvikles et kunnskapsgrunnlag som bidrar til å nå miljømålene på en effektiv måte.
- Å legge til rette for etablering av infrastruktur for bruk av forskningsdata på tvers av institusjoner.
- Å legge bedre til rette for at forskningsresultater er lett tilgjengelig for forvaltningen og andre brukere.

Kap. 2.2 Styringsinformasjon

Vi viser til KDs etatsstyringsbrev punkt 3 som omtaler styringsinformasjon for målene som er felles for alle departementene.

Kap. 3 Budsjetttildelinger og fullmakter for 2017

Klima- og miljødepartementet stiller følgende beløp til rådighet for Norges Forskningsråd for 2017: 457,728 mill. kroner.

I tabellen under ligger en grovfordeling av tildelingene på KLDs resultatområder.

Kap./post	Kapittel- og postnavn	Tildeling (1000 kr)
1410.50	Basisbevilgninger til miljøinstituttene	178 179
1410.51	Forskningsprogrammer m.m. Fordelt på KLDs resultatområder:	271 897
	1 "Naturmangfold" 54 300	
	2 "Kulturminner og kulturmiljø" 10 850	
	3 "Friluftsliv" 1 000	
	4 "Forurensning" 22 650	
	5 "Klima" 152 870	
	6 "Polarområdene" 3 200	
	Internasjonalt samarbeid og tverrgående virkemidler 27 027	
1410.53	Tilskudd til internasjonal miljøvernforskning	6 652
1400.76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak	1 000
	Totalt	457 728

Tabellen under viser tildelingen på kap. 1410, post 51, fordelt på aktivitet.

Program	Tildeling (1000 kroner)
MILJØFORSK	51 282
MARINFORSK	20 982
KLIMAFORSK	82 582
Ny klimasatsing	71 382
ENERGIX	22 251
BEDREHELSE	4 000
POLARPROG	3 200
ROMFORSK	1 500
Oppfølging av JPLer	9 650
Forskningsstrategiske funksjoner	5 068
Totalt	271 897

Bevilgningen overføres i januar og august med hhv. 228 864 000 kroner til konto nummer 8276 01 00168. Departementet ønsker dialog med Forskningsrådet hvis det er behov for å justere tildelingen til den enkelte aktivitet.

Forskningsrådets gis fullmakt til å omfordele midler som følge av for eksempel forsinkelser i programoppstart. Dersom Forskningsrådet ønsker å foreta vesentlige endringer i forhold til spesifiseringene i tildelingsbrevet, må dette tas opp med departementet på forhånd.

Basisbevilgninger til miljøinstituttene (kap. 1410.50)

Tildelingen over kap 1410. 50 "Basisbevilgninger til miljøinstituttene" omfatter grunnbevilgningen til fordelingsarena for miljøinstituttene.

Tildelingen omfatter også strategiske instituttsatsinger (SISer) til CICERO, NIKU, NILU, NINA, NIVA, Nansensenteret, UNI Research Klima og miljø, og NIBIO. I 2017 skal 10% av grunnbevilgningen bli omfordelt etter resultatindikatorer, og ordningen med strategiske instituttsatsinger skal utgjøre inntil 40% av basisbevilgningen.

Forskningsprogrammer (kap. 1410.51)

Tildelingen over kap. 1410.51 er fordelt på de 6 resultatområdene miljøpolitikken er delt inn i. Tidligere virkemiddelbaserte resultatområder som "Internasjonalt samarbeid" og "Andre virkemidler" er løftet ut av resultatområdestrukturen og framgår som tverrgående innsatsområder i Klima- og miljødepartementets budsjettproposisjon for 2017.

Tilskudd til internasjonal miljøvernforskning (kap. 1410.53)

Tildelingen over kap. 1410.53 "Tilskudd til internasjonal miljøvernforskning" skal dekke norsk medlemskap i "International Institute for Applied System Analysis", (IIASA). Den samlede kontingenten, som dekkes av Kunnskapsdepartementet og Klima- og miljødepartementet, overføres Forskningsrådet, som ivaretar det norske medlemskapet.

KLDs bidrag til EUs strålevernforskning (kap. 1400.76)

Tildelingen over kap 1400.70 "Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak" er Klima- og miljødepartementets bidrag til EUs strålevernforskning som skal bidra til nasjonal finansiering av norske forskningsmiljøers prosjekter innenfor delområdene B, C og E i EURATOMs arbeidsprogram 2016-17 under EUs forskningsprogram Horisont 2020.

Føringer og spesifiseringer for bevilgningen på kap. 1410 post 51 i 2017:

De overordnede temaene framgår av "KLDs prioriterte forskningsbehov 2016-21". Disse forutsettes ivaretatt gjennom løpende aktiviteter. For 2017 det viktig for KLD at følgende punkter så langt mulig ivaretas i igangsatt forskning eller i nye utlysningene i relevante programmer i 2017:

Klima; effekter og arealbruk

- Klimaendringers påvirkning på økosystemene, og økosystemenes evne til å ta opp og lagre karbon. Det er særlig behov for kunnskap om tiltak som kan bidra til øke naturens evne til å ta opp karbon og reduserte utslipp av klimagasser fra alle typer arealbruk, inkludert jordbruk og skogbruk.
- Økosystemenes rolle i utslippsforebyggende tiltak, herunder effekter på naturmangfold av tiltak som reduserer klimagassutslipp eller øker naturlig karbonlager.
- Forskning som kan bidra til et bedre grunnlag for beregninger av klimagassutslipp som stammer fra avskoging, skogferringelse og annen arealbruk og –endringer.
- Effekter av klimaendringer på nøkkelarter i økosystemene og isavhengige arter i polare strøk.

Klima; sårbarhet og tilpasning

- Effekter av eksisterende tiltak for å sikre miljømessig bærekraft i slike påvirkninger, og hvordan man kan redusere målkonflikter mellom klima og andre miljøhensyn.
- Hvordan man best forvalter historiske bygninger også sett i et klimaperspektiv.
- Hvordan kritisk infrastruktur kan sikres i et endret klima.
- Hvordan økosystemene på land og i havet påvirkes av klimaendringer, økosystembasert klimatilpasning og økosystemenes rolle når samfunnet skal tilpasses bedre til klimaendringene er viktig.
- Hvilke faktorer som er viktige for at naturen selv skal være i stand til å takle klimaendringene, og hvordan naturen og kulturminnene bør forvaltes for å opprettholde eller forbedre økologisk tilstand og forsikre at økosystemene fortsetter å levere viktige økosystemtjenester.

Ny klimasatsing

Det vises til KLDs budsjettproposisjon. Regjeringen foreslår at det settes av 71,5 millioner kroner i 2017 til å styrke forskningsinnsatsen på klima, som kan støtte oppunder arbeidet med å oppfylle norske klimamål fram mot 2030. Satsinga skal ha særlig fokus på forskning som kan bidra til reduserte klimagassutslipp i ikke-kvotepfiktige sektorer, der transport og jordbruk er de største. I 2017 skal tungtransport være prioritert tema for denne satsningen.

Formålet med satsningen er å fremme forskning, utvikling og innovasjon av nye teknologier og løsninger som kan bidra til at Norge reduserer utslipp av klimagasser. Satsningen skal innrettes mest mulig mot anvendt forskning, være tverrfaglig og skal innrettes for å mobilisere berørte deler av næringslivet. I denne sammenhengen er PilotE en særlig interessant ordning, fordi den retter seg mot alle de ulike fasene i FoU kjeden, fra idé til ferdig produkt. KLD legger til grunn at denne satsningen forvaltes etter modell av PilotE-ordningen når dette er hensiktsmessig.

Det vises til møtet i departementet 9. desember og avtalt dialog om utvikling av en handlingsplan eller liknende for denne satsningen. KLD kommer tilbake med nærmere rammer og føringer for bruken av disse midlene i supplerende tildelingsbrev for 2017.

Miljøtilpasset samfunnsutvikling; god og samordnet forvaltning som ivaretar miljøgoder

- Når en forvaltning basert på fagsystem for god økologisk tilstand og tilhørende forvaltningsmål skal tas i bruk fra 2020 trenger KLD og sektormyndighetene bedre kunnskap om "styrken" av ulike påvirkninger "her og nå" og "over lengre tid", herunder effekter av samlet belastning på økosystemer. Kunnskap om samfunnsmessige og forvaltningsmessige løsninger for at man kan komme fram til felles måloppnåelse på tvers av sektorer.
- Effekter av fragmentering for økosystemfunksjon, prosessene som påvirker overlevelse og dynamikk hos små og oppdelte populasjoner, og betydningen av økologiske nettverk, korridorer og andre tiltak som kan legge til rette for spredning og forflytninger til og

mellom egnede leveområder (konnektivet i landskapet). Eksempler på løsninger ved god planlegging og bruk av Grønn infrastruktur.

- Ny forskning på samfunnsøkonomisk betydning av natur og friluftsliv. Vi ønsker også ny kunnskap om konsekvenser for helse av endret natur som følge av klimaendringer, herunder tidligere og økt spredning av pollen og spredning av fremmede skadelige organismer og løsninger for å minimere på disse konsekvensene.
- Metoder for å verdsette naturgoder, kulturhistoriske verdier og andre miljøverdier, herunder bedre metoder for å estimere kostnader og konsekvenser av miljøbelastning, arealbruk og redusert miljøkvalitet. Dette med sikte på å få klima-, natur- og kulturminnehensyn bedre integrert i samfunnsøkonomiske analyser og vurderinger.
- Hvordan miljøvirkninger som følge av økt produksjon og uttak av bioressurser kan unngås eller minimeres, jf. Regjeringens nye bioøkonomistrategi. Herunder er det behov for kunnskap om hva som vil være de langsiktige konsekvensene av at det blir stadig mindre skog som ikke har vært gjennom flatehogst.

Miljøtilpasset samfunnsutvikling; god planlegging som ivaretar miljøgoder

- Hvordan planlegging av areal etter plan- og bygningsloven kan ivareta miljøhensyn i områder med stor utbygging og press på arealer. Dette inkluderer også analyser av hvordan man gjennom samordnet areal- og transportplanlegging kan legge til rette for at bolig- og næringsarealer, infrastruktur og områder for friluftsliv sees i sammenheng. Videre at planleggingen samlet bidrar til å redusere negative helse- og miljøeffekter av fortetting, at den bidrar til å tilrettelegge for friluftsliv og naturopplevelser gjennom blant annet bevaring av blågrønne strukturer, og hvordan kulturarven kan ses på som en ressurs for utvikling av attraktive byer og tettsteder. Som en del av dette inngår behovet for kunnskap om miljøtilpasning av verneverdig bygningsmasse og historiske bymiljøer.

Energi

- Kunnskap om hva som er de beste metodene for å avbøte negative konsekvenser på miljø av utbygging av energianlegg, og hvordan ulike former for utbygging faktisk påvirker naturen. Videre er det behov for videreutvikling av gode metoder for restaurering/ tilbakeføring av natur i etterkant av utbyggingsperioden. Det er også behov for kunnskap samlet belastning på naturen og kulturhistoriske verdier av alle energiutbygginger i Norge, sett i forhold til nasjonale miljømål.
- Hvordan bruken av energilovgivningen ivaretar miljøhensyn generelt, og spesielt i områder med stor utbygging. Hvordan virker det i dag og hvordan kan det forbedres for å ivareta miljøhensynene bedre.
- Samfunnsfaglig forskning på løsninger på målkonflikter og planprosesser i energisakene.

Hav

- Forståelse av økosystemenes funksjon, og hvordan økosystemene påvirkes samlet av bl.a. klimaendringer, havforsuring, høsting på lavere nivåer i økosystemet, forurensning/miljøgifter, plastforsøpling og mikroplast.

- Spredning og effekter av marin forsøpling og mikroplast, samt kunnskap om mulige tiltak for å redusere tilførsler.
- Forskning på økosystemer og ekstreme livsmiljøer i dyphavet, som Den midtatlantiske ryggen.
- Samfunnsfaglig og juridisk forskning innen økosystembasert forvaltning av marint miljø, herunder hvordan systemer for økosystembasert forvaltning av marint miljø gir grunnlag for langsiktig bærekraftig bruk.

Overvåking, kartlegging og analyse

- Bruk av satellittdata i miljøovervåkingen i Norge, blant annet basert på internasjonale erfaringer og forskning. Muligheter og begrensninger for fremtiden.
- Tiltak for å hindre spredning av fremmede organismer, og metodikk for tidlig oppdagelse, varsling og modellering av spredning.
- Konsekvenser av opphør av landbruksdrift og gjengroing av landskapet for kulturhistoriske verdier og natur.

Kap. 4   *Oppdrag fra departementet*

Norge har forskningsmiljøer med lange tradisjoner på klimaområdet. Dette har gitt gode forutsetninger for å forstå og analysere klimaendringene, som et grunnlag for klimapolitikken og arbeidet med klimatilpasning. Det er viktig at det bygges videre på denne kunnskapen, og at systemkompetanse og store datamengder som er bygget opp over lang tid vedlikeholdes, driftes og videreutvikles på en god måte. Fram til nå har forskningsmiljøene som arbeider med grunnleggende klimaforskning i hovedsak vært prosjektfinansiert, for eksempel gjennom prosjekter som Norclim, Regclim og NORESM. KLD ber Forskningsrådet vurdere behovet for å finne alternative og mer langsiktige finansieringsformer for denne grunnleggende klimaforskningsinnsatsen vurderes.

Norge har flere miljøer som arbeider med forskning og analyse av store komplekse systemer. Komplekse modeller for systemanalyse brukes blant annet til å belyse sammenhenger mellom klimasystemet, natur og samfunn. Slike modellbaserte analyser har spilt en viktig rolle i arbeidet med femte hovedrapport fra FNs klimapanel, både som grunnlag for framskrivning av fysiske klimaendringer og behovet for virkemiddelbruk og effektivitet på tvers av samfunnsområder. Norske forskningsinstitutter har gitt viktige bidrag. Mer avansert IKT-utstyr med kapasitet til å håndtere større datamengder, åpner for stadig mer komplekse modeller og tverrfaglig analyse på tvers av nye områder og fagdisipliner. Slike analyser har fellestrekk, og grunnleggende infrastruktur kan deles på tvers av forskningsgrupper. Hensynet til en mest mulig effektiv ressursbruk kan tilsi at fagmiljøer som tradisjonelt har jobbet hver for seg bør samarbeide tettere rundt denne type forskning, både for datainnsamling, analyse, metodeutvikling og utnyttelse av infrastruktur. Slikt samarbeid vil også kunne legge til rette for bredere analyser, der for eksempel virkninger av klimatiltak kan analyseres i forhold til et større antall påvirkningsfaktorer. Det vil kunne bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget og dermed grunnlag for å treffe bedre beslutninger. KLD ber Forskningsrådet vurdere behovet

for en bredere satsning på systemanalyse på miljøområdet, i sammenheng med vurderingen over. Oppdraget vil bli utdypet ytterligere dersom det er behov for det.

Utover dette kan det komme ytterligere oppdrag, blant annet knyttet til den nye klimasatsingen og utarbeidelse av grunnlag for et møte om transport under Nordisk Ministerråd i mai.

Kap. 5   Krav til rapportering

KLD ber om rapportering på følgende sektorpolitiske prioriteringer:

- Klima og polar
- Miljø (denne prioriteringen skal inkludere naturmangfold, forurensing og kulturminner)
- Bærekraftig arealbruk

De sektorpolitikken prioriteringene er utypet i punkt 2.1 i dette tildelingsbrevet.

Det skal rapporteres på bruken av tildelinger fra KLD i tråd med struktur og forventninger til innholdet i vedlegg til årsrapport til KLD.

KLD ber i tillegg om en årlig oversikt over omfanget av Forskningsrådets innsats som bidrar til å støtte målet om at Norge fram mot 2050 skal bli et lavutslippssamfunn. Som ledd i dette bør det redegjøres for hvilke kriterier som legges til grunn for denne rapporteringen.

Kap. 6   Planlagte styringsmøter

Departementet vil avholde to styringsmøter i 2017. Vårmøtet er konsentrert om Forskningsrådets måloppnåelse, med utgangspunkt i rapporteringen fra Forskningsrådet til KLD i årsrapport 2016. Høtmøtet vil hovedsakelig være konsentrert om Forskningsrådets vedtatte budsjett 2017, samt Forskningsrådets budsjettforslag for 2018 og utkast til tildelingsbrev 2018. Departementet vil komme tilbake til dagsorden og dato for møtene på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Kristin Thorsrud Teien (e.f.)
avdelingsdirektør

Viggo Lindahl
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	0030	OSLO
Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	0030	OSLO
Helse- og omsorgsdepartementet	Postboks 8011 Dep	0030	OSLO
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0030	OSLO
Kunnskapsdepartementet	Postboks 8119 Dep	0032	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Norsk polarinstitutt	Framsenteret	9296	TROMSØ
Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0030	OSLO
Olje- og energidepartementet	Postboks 8148 Dep	0033	OSLO
Riksantikvaren	Postboks 8196 Dep	0034	OSLO
Riksrevisjonen	Postboks 8130 Dep	0032	OSLO
Samferdselsdepartementet	Postboks 8010 Dep	0030	OSLO
Statens strålevern	Postboks 55	1332	ØSTERÅS
Utenriksdepartementet	Postboks 8114 Dep	0032	OSLO